

X STUDIUM HISTORICORUM ECCLESIASTICORUM

4-6 Νοεμβρίου 2022, Καλάβρυτα

Πρόγραμμα Συνεδρίου

«Άγία Σοφία, τὸ κέντρο τῆς Χριστιανοσύνης»

Ἱ. Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας
Ἐθνικὸ καὶ Καποδιστριακὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν

Όργανωτική Έπιτροπή

Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καλαβρύτων και Αίγιαλείας κ. Ίερόνυμος

Ίωάννης Παναγιωτόπουλος, Άν. Καθηγητής, ΕΚΠΑ.

π. Άντώνιος Μπαφαλούκος, μεταδιδακτορικός έρευνητής, ΕΚΠΑ.

π. Κωνσταντίνος Μητρόπουλος, ΜΔΕ, ΕΚΠΑ.

Ζαχαρίας Γεωργούσης, δημοσιογράφος.

Κωνσταντίνος Ίωαννίδης, ύπ. ΜΔΕ, ΑΠΘ.

Ήλιος Σβάρνας, ύπ. ΜΔΕ, ΑΠΘ.

Παναγιώτης Σκαλτσᾶς, φοιτητής, ΕΚΠΑ.

Χαιρετισμός

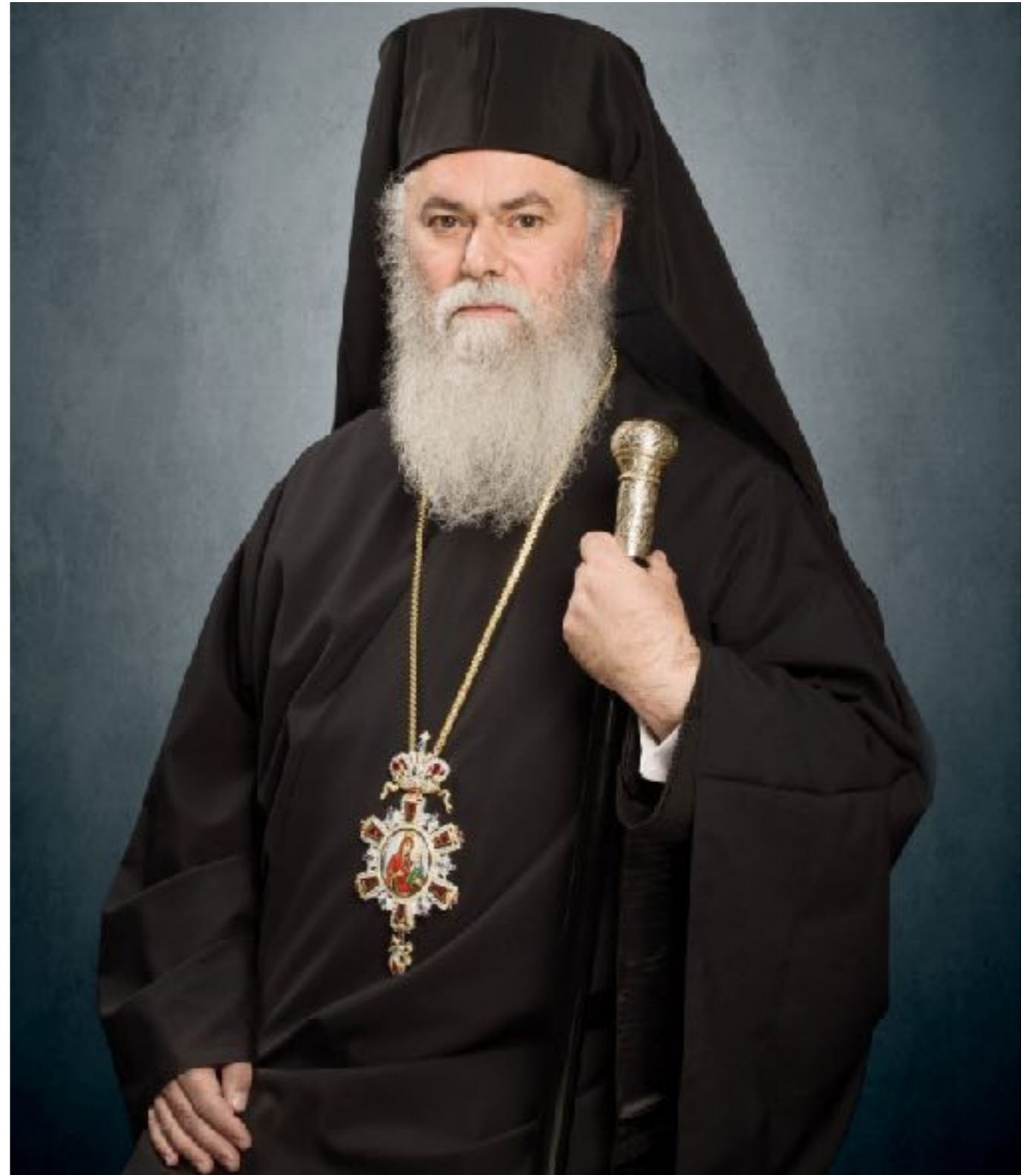
τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Καλαβρύτων
καὶ Αἰγιαλείας κ. Ἱερωνύμου.

Ἀγαπητοὶ Σύεδροι,

ὡς Ποιμενάρχης τῆς ἱστορικῆς Μητροπόλεως Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας σᾶς ὑποδέχομαι μὲ μεγάλη χαρά, καθὼς ἀσμένως ἀποδέχθηκα τὴν πρόταση στὴν Μητροπολὴ μας καὶ ἰδιαίτερος στὴν μαρτυρικὴ πόλη τῶν Καλαβρύτων νὰ φιλοξενηθεῖ ἡ 10^η Διεθνῆς Συνάντηση τοῦ *Studium Historicorum Ecclesiasticorum*, μὲ τὸ πιὸ ἀγαπητὸ γιὰ ἐμᾶς θέμα, «Ἁγία Σοφία: τὸ κέντρο τῆς Χριστιανοσύνης».

Ἡ μετατροπὴ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας σὲ τζαμί, εἶναι μιὰ πρόκληση ποὺ μᾶς γέμισε θλίψη. Πολὺ περισσότερο ὅταν συμπληρώνονται 100 ἔτη ἀπὸ τὸν ξεριζωμὸ τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Δίνουμε λοιπόν, τὸ τόπο μας καὶ τὴν εὐλογία ἔγκριτοι ἐπιστήμονες καὶ νέοι ἐρευνητὲς νὰ ἀναπτύξουν τὸ λόγο τους, προσφέροντας πνευματικὴ μέδεξη καὶ γνώση σὲ ὅλους μας.

Παρασκευή, 4 Νοεμβρίου 2022

Πολύκεντρο Πολιτιστικό Κέντρο Καλαβρύτων

Έναρξη Έργασιών του Συνεδρίου

Χαιρετισμοί:

- **Ίωάννης Παναγιωτόπουλος**, Άν. Καθηγητής τῆς Γενικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, Τμῆμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ.
- **Κωνσταντῖνος Δέρβος**, Πρόεδρος Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.
- **Ἀθανάσιος Παπαδόπουλος**, Δήμαρχος Μαρτυρικῆς Πόλεως Καλαβρύτων.

19:30 20:00

Κήρυξη ἔναρξης ἔργασιών του Συνεδρίου:

- Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. **Ἱερόνυμος**.

1η Συνεδρία

Προεδρεύων: Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας κ. **Ἱερόνυμος**.

- **Ἄρχιμ. Ἀρίσταρχος Γκρέκας**, Ἐπ. Καθηγητής, Τμῆμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ: *Ὁ Ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας καὶ ἡ Σοφία τοῦ Θεοῦ.*

20:00 20:20

- *Συζήτηση.*

20:20 20:40

Σάββατο, 5 Νοεμβρίου 2022

Πολύκεντρο Πολιτιστικό Κέντρο Καλαβρύτων

2η Συνεδρία.

Προεδρεύων: **Ίωάννης Παναγιωτόπουλος**, Άν. Καθηγητής, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ.

- Άλεξάνδρα Βασιλοῦ , φοιτήτρια, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ: <i>Ἡ ἀνέγερση τοῦ Ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τὰ ἐγκαίνια τοῦ 360.</i>	10:00	10:15
- Κωνσταντῖνος Ίωάννιδης , ὑπ. ΜΔΕ, Τμήμα Κοινωνικῆς Θεολογίας & Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ, ΑΠΘ: <i>Ἡ σημασία καὶ ἡ προέλευση τοῦ ὀνόματος τοῦ Ναοῦ τῆς «Ἁγίας Σοφίας».</i>	10:15	10:30
- Ἡλίας Σβάρνας , ὑπ. ΜΔΕ, Τμήμα Κοινωνικῆς Θεολογίας & Χριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ, ΑΠΘ: <i>Ἡ ἀνέγερση τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (532-537) ἀπὸ τὸν Ἰουστινιανό (527-565).</i>	10:30	10:45
- <i>Συζήτηση.</i>	10:45	11:00
- <i>Διάλειμμα.</i>	11:00	11:30

3η Συνεδρία.

Προεδρεύων: **Ἀρχιμ. Ἀρίσταρχος Γκρέκας**, Ἐπ. Καθηγητής, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ.

- Εὐάγγελος Χαμπιλίδης , φοιτητής, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ: <i>Ἡ ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως (1204) στὴ διάρκεια τῆς Δ΄ Σταυροφορίας καὶ οἱ συνέπειές της.</i>	11:30	11:45
- Μαρία Κυρόσιμου , φοιτήτρια, Τμήμα Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευολογίας, ΕΚΠΑ: <i>Ἡ ἐπαναλειτουργία τῆς Ἁγίας Σοφίας ὡς Ναοῦ τῶν Ὁρθοδόξων καὶ ἔδρα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου (1261).</i>	11:45	12:00
- Χρήστος Βαττῆς , ὑπ. ΜΔΕ St. Anselmo, Italy: <i>Τὸ «Τυπικὸ» τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας (Cod. Patmiacus 266).</i>	12:00	12:15
- <i>Συζήτηση.</i>	12:15	12:30

4η Συνεδρία.

Προεδρεύων: **Στέφανος Εὐθυμιάδης**, Καθηγητής, ΑΠΚυ.

- Φώτιος Ἀποστολός , Ἐπ. Καθηγητής, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ: <i>Ἡ Ἁγία Σοφία τῶν Λατίνων.</i>	12:30	13:00
- <i>Συζήτηση.</i>	13:00	13:15

Ἑσπερινός

Μητροπολιτικός Ἱερός Ναός Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Καλαβρύτων

Πολύκεντρο Πολιτιστικὸ Κέντρο Καλαβρύτων

5η Συνεδρία.

Προεδρεύων: Φώτιος Ἀποστολός, Ἐπ. Καθηγητής, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ.

- Παναγιώτα Νικολαΐδου, ὑπ. ΜΔΕ, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ: Γενικὴ περιγραφή τῆς Ἁγίας Σοφίας.	18:30	18:45
- Νικήτας Σταματελόπουλος, ΜΔΕ τοῦ ΕΚΠΑ: Ἡ παρουσία τοῦ Γρηγορίου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Θεολόγου στὴν «Ἁγία Σοφία».	18:45	19:00
- Μαρία - Ἑλένη Ἀλεξιάδου, ὑπ. Δρ, Πανεπιστήμιο Κρήτης: Ἡ τιμὴ τῶν ἀσκητῶν τῆς Ἀνατολῆς στὴν Ἁγία Σοφία: οἱ ἐπιρροές τοῦ Λειμωναρίου τοῦ Ἰωάννη Μόσχου στὸ Συναξάριο Κωνσταντινουπόλεως.	19:00	19:15
- Συζήτηση.	19:15	19:30
- Διάλειμμα.	19:30	19:45

6η Συνεδρία.

Προεδρεύων: Ἑλενα Γιαννακοπούλου, Ἀν. Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευολογίας, ΕΚΠΑ.

- Γεώργιος Τσιμπούκης, Δρ. ΕΚΠΑ: Οἱ παραστάσεις τῶν αὐτοκρατόρων στὴν Ἁγία Σοφία.	19:45	20:00
- Νικόλαος Κατσικούλης, ὑπ. Δρ. Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ: Ἡ Προβολή τῆς Ἁγίας Σοφίας στὴ Χρονογραφία τοῦ Μανασῆ.	20:00	20:15
- πρωτοπρεσβύτερος Ἀντώνιος Μπαφαλούκος, μεταδιδακτορικὸς ἐρευνητής, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ: Ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησία ὡς κέντρο ἱεραποστολικῆς δράσης.	20:15	20:30
- Συζήτηση.	20:30	20:45

Κυριακή, 6 Νοεμβρίου 2022

Θεία Λειτουργία
Ἱερὰ καὶ Ἱστορική Μονή Ἁγίας Λαύρας

Πολύκεντρο Πολιτιστικὸ Κέντρο Καλαβρύτων

7η Συνεδρία.

Προεδρεύων: Ἀρχιμ. Ἀρίσταρχος Γκρέκας, Ἐπ. Καθηγητής, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ.

- Μαντῶ Βουρνάζου, ὑπ. ΜΔΕ, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ: Ὁ ρόλος τοῦ «Οἰκονόμου» τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.	11:00	11:15
- Παναγιώτης Σκαλτσᾶς, φοιτητής, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ: Τὰ θυρανοίξια τῆς Ἁγίας Σοφίας τοῦ 843: ἡ σημασία τους.	11:15	11:30
- Ἀνδρέας Καραπιδάκης, φοιτητής, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ: Ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης Μιχαὴλ Κηρουλάριος καὶ ἡ παρουσία του στὸ ναὸ τῆς Ἁγίας Σοφίας.	11:30	11:45
- Συζήτηση.	11:45	12:00
- Διάλειμμα.	12:00	12:15

8η Συνεδρία.

Προεδρεύων: Ἰωάννης Παναγιωτόπουλος, Ἀν. Καθηγητής, Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ.

- Εὐστράτιος Ἀδάμης, ὑπ. Δρ. Τμήμα Θεολογίας, ΕΚΠΑ: Ὁ Ναὸς τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας στὶς δύο Μείζονες Συνόδους τοῦ Θ' αἰώνα.	12:15	12:30
- Ἑλένα Γιαννακοπούλου, Ἀν. Καθηγήτρια, Τμήμα Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ Θρησκευολογίας, ΕΚΠΑ: Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας σύμφωνα μὲ τὸν «Θεῖο Τύπο» τοῦ Ἰουστινιανοῦ.	12:30	13:00
- Συζήτηση.	13:00	13:15

Λήξη ἐργασιῶν τοῦ X Studium Historicorum Ecclesiasticorum

Ἱερὰ Μονὴ Μεγάλου Σπηλαίου

7^η Διεθνής Συνάντηση τῆς Ανάφης, «Τὸ Ρωμαϊκὸ Μιλάνο τῶν Χριστιανῶν», 23-28 Αὐγούστου 2017, Ἱερά Μονὴ Παναγίας Καλαμιώτισσας (Μονὴ Ζωοδόχου Πηγῆς) Ἀνάφης.

8^η Διεθνής Συνάντηση τοῦ Studium Historicorum Ecclesiasticorum, «Βενετία, ἡ νέα Ἀλεξάνδρεια», 30 Αὐγούστου – 2 Σεπτεμβρίου 2018, Ἱερά Μητρόπολη Παροναξίας, Νάξος.

9^η Διεθνής Συνάντηση τοῦ Studium Historicorum Ecclesiasticorum, «Ἡ Ἰωάννεις Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς», 26-29 Ὀκτωβρίου 2019, Ἱερά Μητρόπολη Μεσσηνίας, Καλαμάτα.